

SKRÍTIN OG SKEMMTILEG ORÐ

Aldurshópur

Allir aldurshópar

Um verkefnið

Hér er ekki um eiginlega aðferð að ræða heldur er verkefninu ætlað að vekja svokallaða orðavitund (word consciousness) málnotandans. Fræðimenn hafa m.a. skilgreint orðavitundina eitthvað á þessa leið: Orðavitund felur í sér áhuga á orðum og merkingu þeirra en hún nær einnig til vitrænnar og tilfinningalegrar afstöðu til orða. Hún samþættar hugsunina um orð, hvatann til að læra orð og djúpstæðan, viðvarandi áhuga á orðum. Orðavitund felur einnig í sér skilning á upplýsingamætti orða, muninum á tal- og ritmáli og mikilvægi orðavals fyrir t.d. ritmál. Orðavitundin er á rófi sem nær allt frá hinu einfalda og til þess flókna. Hana ber að rækta frá fyrstu stundu og góð orðavitund fær málnotandann alltaf til að staldra við og forvitnast um ný orð þegar hann rekst á þau.

Markmið verkefnis

- Að vekja nemendur til vitundar um notagildi og mikilvægi góðs orðaforða.
- Að efla næmi nemenda fyrir blæbrigðum orða og hvaða áhrif orðaval hefur á talmál og texta.
- Að efla orðaforða nemenda í mæltu og rituðu máli.

Gögn

- Skríttin og skemmtileg orð – veggspjald (A3) – hægt að prenta út.
- Skríttin og skemmtileg orð – skráningarmiðar.

Framkvæmd

Þetta verkefni hentar vel inni í bekk eða sem stærra verkefni inni á skólasafni þar sem ákveðið aldursstig eða allur skólinn vinnur að því að safna saman skríttum, skemmtilegum og áhugaverðum orðum. Verkefnið snýst um það að nemendur taki eftir og gefi gaum athyglisverðum orðum í lesefni, eða úr umhverfinu, skrái þau á skráningarmiða en orðunum er síðan safnað saman á einum stað í kennslustofu eða á skólasafni til að velta vöngum yfir, til að dást að eða til frekari úrvinnslu. Kennarar taka ákvörðun um það hversu lengi verkefnið stendur yfir en mikilvægt er að minna nemendur reglulega á að taka eftir, velta fyrir sér og fá skýringar á nýjum orðum sem verða á vegi þeirra.

Tillögur að úrvinnslu

- **Opin flokkun:** Nemendum er skipt upp í litla hópa og fær hver hópur sama orðasafn (stærð safns ræðst af aldri en þau verða að vera nógu mörg til að hægt sé að búa til bitastæða flokka). Nemendur ræða orðin, koma sér saman um flokkun og nefna flokkana viðeigandi nafni sem allir eru sammála um. Niðurstaða kynnt og flokkunin rökstudd.
- **Fallegustu orðin í íslensku máli** (<http://fegurstaordid.hi.is/>): Er ástæða til að búa til nýjan lista út frá orðunum sem hafa safnast saman hjá bekknum/stiginu/skólanum? Er hægt að halda sambærilega kosningu í skólanum? Hvað með ljótustu orðin (þó ekki blótsyrði eða niðrandi orð)?
- **Samheiti:** Að finna samheiti við áhugaverð orð og velta fyrir sér blæbrigðamun þeirra. Hver er t.d. munurinn á orðunum *dapur*, *leiður* eða *sorgmæddur*? *Glaður* eða *hamingjusamur*?
- **Tilfinningar:** Hvers konar tilfinningar geta orð kveikt hjá okkur? Skiptir orðaval máli? Er hægt að segja sama hlutinn en nota blæbrigði orða til að koma á framfæri velpóknun eða vanþóknun. Er munur á því að segja að einhver sé *frekur* eða *ákveðinn*?
- **Fræðiorð/hugtök:** Oft er heill heimur á bak við fræðiorð. Orðið *ljóstillífun* t.d. lýsir flóknu ferli og orðið *sólkerfi* lýsir að sama skapi flóknu fyrirbæri. Hér er gaman að ræða fræðiorð/hugtök og reyna að átta sig á því hvað er í raun á bak við þau. Ætli svona orð eigi sér samheiti?

Orðið er _____

Nafnið mitt: _____

Bekkur: _____

Ég valdi þetta orð vegna þess að

Orðið er _____

Nafnið mitt: _____

Bekkur: _____

Ég valdi þetta orð vegna þess að

Orðið er _____

Nafnið mitt: _____

Bekkur: _____

Ég valdi þetta orð vegna þess að

Orðið er _____

Nafnið mitt: _____

Bekkur: _____

Ég valdi þetta orð vegna þess að

SKRÍTIN OG SKEMMTILEG ORÐ

Orð sem hljóma skemmtilega eins og
jólahjól eða að **gúggla**.

Orð sem líta skemmtilega út þegar við skrifum þau eins og
orðið **páttaka** með þremur téum.

Orð með stuðlum eins og orðið **STAKSTEINAR**.

Orð sem eru skrítn eins og orðið **dordingull**.

Orð sem eru samsett og ríma: Má bjóða þér **simatíma**?

Orð sem eru krúttleg eins og orðið **RÚSÍNUBOLLA**.

Orð sem eru mjög löng og áhugaverð eins og orðið
HERNAÐARBANDALAG.

Orð sem vekja hjá okkur tilfinningar eða hughrif eins og
svanasöngur eða **hjartasár**.

Eða hvaða annað orð sem þér finnst áhugavert!

